

У ЧЕМУ ЈЕ РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ СМИРЕЊА И КОМПЛЕКСА НИЖЕ ВРЕДНОСТИ?

Смирен човек сматра себе горим од других. То исто сматра и човек са комплексом ниже вредности. Комплекс ниже вредности по мишљењу психолога представља одраз неадекватне структуре личности, која страда због осећаја преимућства људи који је окружују. Комплекс ниже вредности настаје као последица грешака и неуспеха и утиче на човеково понашање. Први научник који је истраживао и описао комплекс ниже вредности, био је немачки психоаналитичар Алфред Адлер. Социолози примећују да велики проценат Руса страда због комплекса ниже вредности. Не култивише ли смирење комплекс ниже вредности? О томе разговарамо са протојерејем Александром Иљашенко, настојатељем цркве Свемилостивог Спаситеља бившег Скорбјашћенског манастира, директором портала *„Православље и свеТ.“*

– У чему је разлика између смирења и комплекса ниже вредности?

– Постоје речи молитве: *„Верујем, Господе и исповедам да си Ти заиста Христос Син Бога Живога, Који је дошао у свет да спасе грешнике од којих сам први ја“*

. Ту молитву је саставио Јован Златоуст, позајмивши речи Апостола Павла. Тако су их и Апостол Павле и Јован Златоуст говорили потпуно искрено. У једном од древних Патерика се говори о томе како је неко одлучио да искуша старца:

– Ти си глуп, – рекао му је.

– Глуп сам, – одговори старац.

– Ти си грубијан.- Грубијан сам, – сложио се старац.

– Ти си јеретик.

– Не, ја нисам јеретик.

Потом су старца питали због чега се са свим сложио а само не са тим да је јеретик. Старац је одговорио: да је и он човек подложен свим гресима, а јеретик је онај који се противи Богу. А он се не противи.- А зар се грехом не противимо Богу?- То су различите ствари. Јеретик је онај који устаје против учења Цркве свесно. А ми грешимо несвесно или због слабости. А јеретик већ има неку слободу – *„ја нисам такав као други људи зато што боље знам како треба веровати у Бога. Свети Оци то нису добро знали, ја боље знам“*.

То је потпуна

необразованост повезана са гордошћу. А смирење, напротив, је парадоксална и необична особина и представља Божији дар. Свака врлина је Божији дар, али ова је – посебан. Уколико човек жели да га поседује, онда треба за њега и да се моли: *„Господе, научи ме смирењу. Господе, избави ме од гордости“*

. А комплекс ниже вредности – је спољашњи. Личи на смирење, али се суштински разликује од њега.

– А шта ћемо са тим да и смирени и човек са комплексом ниже вредности сматрају себе горим од других?

– Да, Велики Светитељи су себе сматрали горим од свих, првим грешницима. Али ми нисмо смирени, а Велики Светитељи су – смирени. Њима шта год кажеш – све су примали потпуно мирно, као и овај Свети Старац. Он је потпуно мирно рекао да он није јеретик и притом никога није увредио нити је сам био увређен. Он тежи да буде смирено чедо Цркве: он се труди да живи како Црква учи. То је принципијелни моменат: смирен човек је – чедо Цркве, а искомплексирани по правилу само формално смирен. Зато што грех одваја човека од Цркве. Физички смо присутни у Цркви, а духовно се одвајамо од ње својим грехом. Када се човек каје онда се та духовна баријера савлађује. Свештеници изогаварају молитву: *„Примири и сједини Твојој Светој Цркви“*. Ако си ти у свету са Црквом (Црква је Тело Христово, а Христос је Глава Цркве), значи ти си примирен са Богом. Без Цркве се не може живети јер ван ње нема спасења. Смирени човек то схвата

веома јасно. Његови напори ван Цркве могу да буду веома добри, па чак и корисни, али су потпуно ограничени и безнадежни. Ако смо у свету са Црквом, значи код нас је у духовном смислу све како треба. За дефинисање комплекса ниже вредности постоји добар израз –

„унижаване је изнад гордости“

. Такав човек сам себе укорева, говори за себе да је најлошији, а покушај да му кажеш да је гори од свих, – какве сузе настају:

„Како сте смели да ме увредите! Не знате да ми је и тако тешко ...Мислио сам да ћете ми помоћи, а уместо помоћи ви кажете да сам јако лош“

. Суштина је у томе да ако си заиста тако лош, онда реци:

„Лош сам!“

. А ако то не можеш онда не говори да си смирен.

-Јер дешава се тако да човек сам себе унижава а у ствари имамо потпуну супротност смирену.- То јест гордост?

– Да, постоје две врсте гордости: једна је када се неко узноси над људима, а друга када се лажно смирује пред њима. При чему у последњем случају гордост може бити чак и дубља него у отвореној пројави. Обе врсте се свде на чисто фарисејство – ја нисам такав као остали. Један мисли да је бољи од свих, други да је гори а притом обојица остају горди. А цариник је смирено рекао за себе да је грешник.Искомплексираност је грех. Такав човек не верује да он говори. Светоме реци да је грешан и он ће се обрадовати: *„Благо мени, смирио си ме Господе“*. Господ му је преко других људи указао на његов недостатак: сада је могуће видети своје грехе. И ето пробај искрено да кажеш као Свети али тако да се дух не помути, већ баш насупрот томе смири. Пушкин је написао предивне стихове

„Сећање“:

У тишини ноћној

Сећање предамном

Свој дуги развија свитак

И са гнушањем читам живот свој.

И дрхтим и проклињем.

И горко жалим и горке сузе лијем.

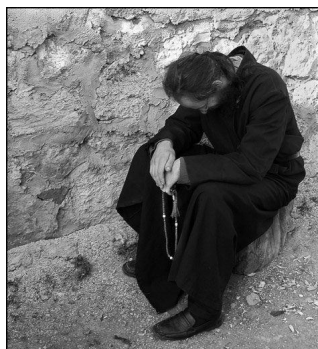
Али тужне стихове не бришем.

– Закључује се да Пушкинов лирски јунак с гнушањем чита свој живот, али се не каје?

– Да, он се само жали и лије горке сузе.

-Шта је то покајање?

Савлађивање грехова које је човек починио у току живота. Колико је само Марија Египћанка учинила грехова, али их је омила сузама покајања. И када је о томе причала Старцу Зосими, плакала је иако је већ била чиста од греха. Господ јој је опростио грехе, али она сама себи – није. И Апостол Петар је сваки пут плакао када би чуо кукурикање петла. Господ му је опростио, а он се сећао свога одрицања Господа и горко се кајао пред Богом цео живот. Јер покајање је – срећа. Тако се смирили човек каје, а искомплексирани – не. То су потпуно различите реакције, принципијелно различита настројења људске душе. Једно је рационално које даје могућност да се све разложи на делиће, који се дешавају током живота: негде је човек погрешно, али није извукао одговарајући закључак, а најважније је да се није кајао, већ покушавао да их савлада својим ограниченим снагама. И наравно да се ништа није десило. А смирење је нешто друго – тајанствено, предивно и Богу угодно.

[СМЕРЊЕ БИ КОМПЛЕКСНИЈЕ ВРЕДНОСТИ](#) *Разговарала Надежда Антонова*